

Ayşegül Ö. Poroy, **Diplomat Bir Ailenin Taşınma Maceraları, Taşınma Vakti Geldi**, Epsilon Yay., İstanbul, 2016, 200 sayfa, ISBN: 978-605-173-147-6.

Evren KÜÇÜK*

“Üç taşınma bir yangına bedel, yirmi yılda onlarca taşınma anlatılmaya değer!”

Diplomasinin yürütülmesinde önemli roller oynayan diplomatlar, çoğunlukla meslek hayatından sonra anılarını kaleme almaktadır. Devlet sırlarının ifşa olmaması ve mesleki yaşantısının olumsuz etkilenmemesi (veya başka sebepler) için Türk diplomatlar, belirli konuları anlatmak konusunda ketum davranmayı tercih etmektedir. Fakat Türk diplomatlarının kaleme aldıkları anılarda, az da olsa gerek Türk dış politikasının yürütülmesinde gerekse yürütülen diplomaside karşılaşılan sorunların belirli ayrıntılarını okumak mümkündür. Özellikle arşivlerde temin edilemeyecek bilgileri -

sübjektif bir değerlendirme de olsa diplomatların anılarından öğrenmek, uluslararası ilişkiler yazımına önemli bir katkı sağlamaktadır.

Çeşitli görev ve ülkelerde bulunan diplomatlar, *“yaşamını ve birikimini başkalarıyla paylaşmak, unutulmak korkusundan kurtulmak ve tarihle hesaplaşmak isteğinden”* dolayı anılarını kaleme almayı tercih etmektedir. Bu paylaşma isteğiyle hatıra yazarı, olayların belleğinde bıraktığı izleri canlandırarak geçmişi dile getirir.¹ Türk diplomat eşlerinin anılarını kaleme almaları ise hariciye tarihinde ve yazımında daha nadir görülen bir durumdur. Bu alandaki eserlerin esasen 1990 sonrasında yayımlandığı görülmektedir.

Bir diplomat eşi olan yazar Ayşegül Ö. Poroy, anı türünde yazdığı kitapta, diplomat bir ailenin 1993-2012 yılları arasında farklı ülkelerde (Makedonya, Belçika, KKTC, İtalya, Azerbaycan) geçen taşınma serüvenini anlatmaktadır. Poroy, anılarını yazma nedenini şu şekilde açıklamaktadır: *“En*

* Yrd.Doç.Dr., Kastamonu Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü, Kastamonu. E-mail: kucukevren@gmail.com.

¹ Şevket Kamil Akar-İrfan Karakoç, "Siyasî Tarih Kaynağı Olarak Hatırat ve Gezi Notlar", *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, Cilt: 2, Sayı:1, 2004,s.383.

yakınım, aile bireyleri bile yerleşme maceralarımızın çok uzağındaydı. 'Öyleyse' dedim kendi kendime, 'aslında bizim dışımızda hiç kimsenin bu yaşananlardan haberi yok!' İşte o zaman bu kitabın yazılması gerektiğine karar verdim" (s.14). Yazar, dış politika veya diplomasi olaylarını değerlendirmekten ziyade bir diplomat eşi ve ressam olarak farklı ülkede doğan iki çocuğu ile ortalama 20 yıl boyunca taşınan bir ailenin deneyimlerini dile getirmeyi tercih etmiştir.

Ayşegül Ö. Poroy, diplomasi konuları yerine diplomat ailesini ön plana çıkaran bir yaklaşımla eserde ayrıntılı olarak anlatmıştır. Bu anlatım "*Tanıma ve çevreyi öğrenmek için yapılan süratli çalışma diplomat çocuklarının en büyük özelliklerindedir" (s.9); "Diplomat eşlerinin yaptığı ve üstlendiği işlerin genel tanımı imkânsız ve sınırsızdır. Beklenmedik ve plansız ortaya çıkan her konuyu çözebilme yeteneği geliştiren bir yaşam biçimidir" (s.59) gibi cümlelerle ifade ederek diplomat eşlerinin yaşamlarını özetlemeye çalışmaktadır.*

Diplomat mesleğinin görüldüğü gibi kolay olmadığını aksine "*tanımayan birisi için diplomatik yaşantının renkli" gözüküğünü belirten Poroy, "diplomatik yaşantıyı farklı kılan ise şüphesiz ki uluslararası taşınma maceraları" (s.65) cümlesiyle taşınmalara vurgu yapmaktadır.*

Sürekli taşınma durumunda olan diplomat ailelerin psikolojisini ise yazar: "*diplomat aile yaşantısında eşya bağımlılığı oluşur". Devamında "sürekli taşınma psikolojisi insanda taşınma kutularına karşı yakınlık kurmasına neden olur. Belki de sadece kutuyken, içlerinde taşıdıkları kıymetli hatıralar onlara olan bakışımızı değiştirir" (s.70, 74) ifadesiyle taşınma psikolojisinin aile üyeleri üzerindeki etkisine değinmektedir. Poroy, taşınmalar sırasında yaşadıkları ilginç anılara da yer vererek okuyucunun ilgisini çekmeyi başarmıştır. Örneğin: "Bir seferinde kutulamaya öyle dalmıştım ki bebeğimin de o kutunun içinde uyduğunu ancak o döndüğü zaman fark edebilmişim. Çocuğu da paketliyorduk az kalsın..." (s.76) gibi örneklerle okuyucuyu gülümseten anekdotlara da yer vermiştir.*

Yazar 7. bölümde diplomasinin önemli unsurlarından ağırlama ve temsil şartları içinde yer alan konulara "*diplomatik yemekler" başlığı altında yer vermiş, kısmen de olsa bu bölümde işin siyasetine yönelik küçük değerlendirmeler yapmıştır. Poroy'un "Diplomatik sofralar, genellikle birçok uluslararası konuların görüşüldüğü önemli ortamların vazgeçilmezidir" (s.147) cümlesi söz konusu durumu özetlemektedir. Verilen ziyafetlerde diplomat eşlerini "özel bir tim" olarak tanımlayan yazar "diplomat eşleri, yaratıcı sunumlarla hazırladıkları her bir yemeğin protokol kurallarına uygun, aynı zamanda da nasıl çarpıcı ve dikkat çekici olabileceğini tek bir dokunuşla sağlayabilen gizli kahramanlardır" (s.154.) ifadeleriyle diplomatik temsilde eşlerin önemine dikkat çekmektedir.*

Yazar yaşadıkları şehirlerde aidiyet duygusunun oluşmasında en önemli etkenin "*insanlar" olduğunu eserinde vurgulamayı ihmal etmemektedir. Adeta şehirleri şehir yapan insanlardır der gibi. Yazar Brüksel'i "tek başına adeta bir diplomasi okulu" olarak tanımlarken "yerel halkın diplomat*

ailelerinden son derece seviyeli ve uzak duruşlarına" (s.162-163) da yer vererek yaşadığı gurbette insani ilişkileri dile getirmektedir.

Yazılanlardan hareketle diplomat aileleri hakkında genel bir değerlendirme yapmak istersek, diplomatlık mesleğinin tüm aile bireylerinin yaşamını etkilediğini ve yönlendirdiğini, "*sürprizlerle dolu, çok bilinmeyenli diplomatik yaşantıda her zaman en büyük gücün bilgi*" (s.166, 169) olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.

Eser diplomat bir ailenin genel olarak yaşamına yönelik ayrıntılar, aile bireylerinin diplomatik statü nedeniyle taşıdıkları sorumluluklar, yabancı ülkelerde karşılaştıkları sorunlar ve onların çözümlerine (ev kiralama, teslim etme, çocukların eğitimleri, sağlık ve alışveriş olanakları vb.) ilişkin konulardaki soruları cevaplandırırken, hiç bilmeyenler için adeta küçük bir "diplomatik yaşam kılavuzu" yerine geçmektedir.

Eser, şekilsel bakımdan değerlendirildiğinde; içindekiler kısmının olmaması, kronolojik bir sıra izlenmemesi, eserin genelinde dilbilgisi hataları ve düşük cümleler zaman zaman okumayı zorlaştırmaktadır. Bulunulan ülkelerin trafik kuralları, yemek kültürleri, yabancıların Türklere bakışları, diplomat ailelerinde eşlerin rolü ve taşınma maceraları eserde ön plana çıkmaktadır. Ayrıca eserin sonunda çeşitli fotoğraf ve şiirlere yer verilerek okuyucuya görsel malzemeler de sunulmuştur. Poroy'un 1993-2012 yıllarını kapsayan anıları, mesleğe yeni başlayan diplomat eşlerine örnek teşkil edecek önemli bir eser olarak çeşitli olayları barındırmaktadır. Kaleme alınan eser, siyasi bir hatırat olmaktan ziyade diplomat bir ailenin hayat hikâyesini içermektedir.